

ПРОТИРІЧЧЯ РОЗВИТКУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкрито основні тенденції сучасного ринку сільськогосподарського машинобудування, виявлено основних постачальників сільськогосподарської техніки на ринок України та їх ключові переваги. Доведено, що для забезпечення розвитку вітчизняних підприємств сільськогосподарського машинобудування необхідний його розвиток на інноваційній основі

Ключові слова: сільськогосподарське машинобудування, техніка, ринок, імпорт

Abstract

The basic trends of the market of agricultural machine engineering are determined, the main suppliers of agricultural machinery to the market of Ukraine and their key advantages were found. It is proved the development of domestic agricultural machine engineering enterprises requires for its development based on innovation

Keywords: agricultural machine engineering, technology, market, import

Вступ

Вітчизняний ринок сільськогосподарської техніки є невід'ємною складовою ефективного механізму забезпечення конкурентоспроможного розвитку АПК, продовольчої безпеки і формування високотехнологічного експортно орієнтованого виробництва продукції з високою доданою вартістю. Вітчизняний ринок техніки для сільського господарства є місцем взаємодії інтересів продавців і покупців технічних засобів для агропромислового комплексу, де аграрію пропонують машини, механізми, обладнання, устаткування, технологічні комплекси і лінії, які безпосередньо використовуються у сільському господарстві, харчовій і переробній промисловості для вирощування, збирання, зберігання та переробки продукції, а також для надання послуг з технічного сервісу.

Результати дослідження

На ринку України пропонуються сільськогосподарським товаровиробникам машини й обладнання підприємств вітчизняного та іноземного машинобудування. В умовах відкритого ринку продукція вітчизняного сільськогосподарського машинобудування виявилась неконкурентоспроможною. Внаслідок цього частка вітчизняної техніки в обсягах її реалізації різко зменшилась і в останні три роки не перевищує 30%. Через це економіка України щорічно втрачає 4-6 млрд. гривень, які сільськогосподарські товаровиробники інвестують у придбання імпортової техніки. Обсяги виробництва, для прикладу, тракторів зменшились майже у 50 разів, ґрунтообробних і посівних машин та машин для внесення добрив у 30-50 разів, а виробництво бурякозбиральних та кукурудозбиральних комбайнів, двигунів внутрішнього згорання для комплектування технічних засобів відсутнє, продовжується занепад галузі машинобудування [1, с. 319].

За таких умов сьогодні вітчизняні заводи не можуть забезпечити значні обсяги виробництва та відповідну якість. Натомість сільськогосподарські товаровиробники переважно через брак коштів купують техніку іноземного виробництва, яка вже була у використанні. Так, у 2015 році з 1700 ввезених з-за кордону комбайнів 1100 виявились такими, що вже були у використанні і це за обсягів імпорту сільгосптехніки у 2 млрд. доларів США.

Українські аграрії в основному закупають трактори виробництва США, Білорусі та Німеччини. До 2012 року велика частина тракторів закуповувалася в Білорусі, однак починаючи з 2013 року найбільшу частку продажів в цьому висококонкурентному сегменті зайняли американські моделі. На третьому місці Німеччина. Продажі з цієї країни дуже активно росли в 2010 і 2011 роках, а в 2013 показали падіння.

Схожа ситуація і в сегменті сільгоспмашин і обладнання. Ця техніка в Україну надходить в основному із США, Німеччини, Франції. Домінуюче становище на ринку з часткою більше 50%

займають Німеччина і США, поставки з яких у 2009-2013 рр. склали 700 млн. доларів США і 650 млн. доларів США відповідно. У 2013 році частка Німеччини в імпорті склала 29%, а частка США - 28%.

Розглядаючи структуру імпорту сільськогосподарської техніки у грошовому вираженні, необхідно відзначити, що основну частку складає зернозбиральна та кормозбиральна техніка (43,31% у 2015 р.). Їх частка значно більша порівняно з натуральним еквівалентом, що означає більшу їх вартість порівняно з іншою технікою. Варто підкреслити також вищу вартість комбайнів у даній групі товарів. На українському ринку сільськогосподарської техніки представлена велика кількість торгових марок різних зарубіжних виробників. Їх продукція відрізняється не лише технічними характеристиками, але й представляє різні цінові сегменти. На ринку тракторів України представлено 11 основних брендів зарубіжних виробників, серед яких майже половина імпоротної техніки у натуральному вираженні належить Мінському тракторному заводу (32,9%) [2, с. 189].

Проблеми імпортозалежності галузі сільгоспмашинобудування з кожним роком поглиблюються. Як наслідок, вітчизняна техніка не витримує конкуренції на світовому ринку техніки та технологій. Відсутність реальних джерел фінансування призводить до неможливості реконструкції та технічного переоснащення підприємств галузі та забезпечення завдяки цьому високої якості вироблених машин і обладнання, освоєнню нової конкурентоспроможної техніки.

Відповідно до такої динаміки зростання закордонної техніки в Україні стимулюється імпорт, оскільки ввезення іноземної техніки відбувається за нульовою ставкою. Проте комплектуючі українського виробництва, такі як підшипники або двигуни, підпадають під митний тариф - від 2 до 7%. У цьому питанні доцільним є використання досвіду Китаю, звідки з року в рік Україна збільшує обсяги імпорту. Китайська експансія триває завдяки підтримці державою виробників-експортерів.

Необхідно зазначити, що висока вартість іноземної сільськогосподарської техніки залишається основною перешкодою на шляху завоювання західними виробниками популярності серед вітчизняних сільгоспвиробників. Така ситуація створює нові можливості для розвитку українського виробництва техніки для сільського господарства.

Оскільки за результатами 2015 року в Україні номенклатура машин і обладнання для сільського господарства склала понад 2,5 тис. найменувань, в т. ч. у 2015 році впроваджено у виробництво близько 50 видів нових та модернізованих машин, що свідчить про існування потенціалу, що може бути використаний в цілях розвитку [3] можна зробити висновок про наявність ряду підприємств, що займаються виробництвом техніки та її інженерно-конструкторськими розробками і удосконаленнями. Зростання сільськогосподарського виробництва впродовж останніх років зумовило розширення попиту на сільськогосподарську техніку з боку аграріїв, що дало поштовх як розвитку ринку техніки, так і вітчизняного машинобудування та імпорту продукції від провідних світових компаній її виробників. Ємність внутрішнього ринку сільськогосподарської техніки на сьогодні, за окремими експертними оцінками, може становити близько 9-10 млрд. грн. і навіть більше, з огляду на значний знос основних засобів та перспективи масштабного оновлення матеріально-технічного парку за умов стабілізації економічної ситуації в країні.

З огляду на це, необхідно розвивати інноваційні можливості вітчизняних товаровиробників техніки через модернізацію виробництва, впровадження новітніх агротехнологій, збільшення обсягів її поставки товаровиробникам сільськогосподарської продукції. Таким чином, для адаптації підприємств сільськогосподарського машинобудування до потреб ринку та забезпечення гнучкого управління їх конкурентоспроможністю перш за все необхідно вирішити проблему виробництва продукції нової якості, яка має бути наукоємною, оснащеною сучасними засобами управління її роботою, а також передбачати використання технологій, орієнтованих на комплексне вирішення проблеми енергозбереження й екологічного забезпечення, та спроможної задовольнити вимоги й потреби споживача сільськогосподарської техніки [4, с. 45].

Висновки

Враховуючи вагомий вплив споживачів сільськогосподарської техніки на діяльність підприємства-виробника, підвищення конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарського машинобудування, забезпечення їх інноваційного розвитку повинно здійснюватися на маркетингових засадах, що обумовлює необхідність концентрації всіх його ресурсів на досягненні єдиної мети – отримання задоволеного споживача через вміння визначити його потреби, розробити

сільськогосподарську техніку, яка б відповідала наявним вимогам, а також успішне просування розробленого інноваційного товару.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лепьохіна О. В. Стан вітчизняного сільськогосподарського машинобудування / О. В. Лепьохіна // Бізнес-навігатор. – 2013. – № 2. – С. 318-323.
2. Організаційно-економічні засади імпорту сільськогосподарської техніки в Україну / В. Є. Скоцик // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 188-190.
3. Павленко О. Нові перспективи розвитку галузі сільгоспмашинобудування в Україні / О. Павленко http://lb.ua/blog/opavlenko/325938_novi_perspektivi_rozvitku_galuzi.html
4. Цема Т. Шляхи підвищення якості сільськогосподарської техніки / Т. Цема // Техніко-технологічні аспекти розвитку та випробування нової техніки і технологій для сільського господарства України: Збірник наукових праць / Український НДІ прогнозування та випробування техніки і технологій для с.-г. виробництва імені Л. Погорілого. – Дослідницьке, 2009. – Вип. 13 (27), кн. 2. – 444 с.

Вітюк Анна Валеріївна – асистент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: A.Vityuk@rambler.ru